

عنوان مقاله:

تبعات علیت بر مبنای سه سیر فلسفی ملاصدرا

محل انتشار:

دو فصلنامه پژوهش های هستی شناختی، دوره 12، شماره 24 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

علی بابایی - دانشیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

خلاصه مقاله:

به دلالت قراین بسیار، ملاصدرا سه مرتبه سیر فلسفی اصالت ماهیت، اصالت وجود وحدت تشکیکی و اصالت وجود وحدت شخصی را تجربه کرده است؛ حال مساله اصلی این است که مباحث مرتبط با علیت از این تحول، چگونه تاثیر پذیرفته اند؟ ما در این مقاله با روش استدلالی، تحلیلی و استنادی نشان می دهیم در مبحث مربوط به تقدم و تاخر، انحای تقدم و تاخری که بر رابطه علی و معلولی متکی است، به دلیل تفاوت تفسیرهای مختلف از علیت بر مبنای سه سیر، دچار تحول شده اند؛ تقدم و تاخر بالماهیه، متناسب با سیر اول، تقدم و تاخر بالحقیقه و المجاز متناسب با سیر دوم و تقدم بالحقی متناسب با سیر سوم است. در مبحث مربوط به نسبت عدم با مباحث فلسفه، بر مبنای نگاه ماهوی مباحث عدم به فلسفه راه می یابد در حالی که متناسب با سیر دوم مباحث مربوط به عدم از فلسفه رخت بر می بندد و متناسب با سیر سوم مبحث وجود و عدم با ظهور و خفا جایگزین می شود. در مبحث تقسیمات علت و معلول، بر مبنای سیر اول و نگاه حقیقتا ماهوی تقسیم چون متکی بر اصالت وجود، اشتراک معنوی و اصل تشکیک است نمی تواند طرح شود؛ بر مبنای سیر دوم «اقسام»، مراتب یک حقیقت واحد هستند؛ و بر مبنای سیر سوم «اقسام» مظاهر یک حقیقت واحد می باشند؛ بنابراین تقسیمات علت و معلول بر مبنای سه سیر احکام متفاوتی به خود می گیرند. در مبحث «نفسیات ثلاث» نیز بر مبنای سیر اول، سه نحو وجود واجبی (فی نفسه لئفسه بنفسه)، جوهری (فی نفسه لئفسه بنفسه) و عرضی (فی نفسه لئفسه بنفسه) تحقق دارد؛ اما بر مبنای دیدگاه نهایی صدرایی وجود تنها منحصر در قسم اول است و مابقی وجودات فی غیره و عین الربط به این وجود واحد هستند.

کلمات کلیدی:

سه سیر، اصالت ماهیت، اصالت وجود وحدت تشکیکی، اصالت وجود وحدت شخصی، علیت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1963237>

